

การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2: กรณีศึกษา

School Curriculum Administration For Model School Curriculum Implementation Under
The Office Of Khon Kaen Educational Service Area 2: A Case Study

รัชนีญา แพไธสง (Ratjaneeya Paethaisong)*

วัลลภา อาริรัตน์ (Wallapha Ariratana)**

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 ผู้วิจัยได้เลือกโรงเรียนชุมชนบ้านหัวขัวเป็นกรณีศึกษา มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ครูหัวหน้างานวิชาการ จำนวน 1 คน ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 8 คน ครูหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 1 คนและคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 13 คน รวมทั้งสิ้น 25 คน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการวิเคราะห์เอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสัมภาษณ์กลุ่ม

ผลการวิจัย

สภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนชุมชนบ้านหัวขัว ประกอบด้วย ด้านการส่งเสริมสนับสนุน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม มีการตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษามีการกระจายอำนาจ และผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำทางวิชาการเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อบุคลากรในสถานศึกษา ชุมชนและผู้ปกครอง ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ โรงเรียนเน้นการจัดทำหลักสูตรสาระท้องถิ่นเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริง ตามสภาพสังคมท้องถิ่นของตน ทำให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง รู้จักชีวิต เข้าใจและมีความรู้สึกที่ดีต่อท้องถิ่นของตนเอง เน้นให้ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้บูรณาการทักษะการคิดและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และด้านการกำกับดูแลคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดให้มีการนิเทศติดตามผลและการส่งเสริมการใช้หลักสูตร เพื่อให้การใช้หลักสูตรมีคุณภาพและประสิทธิภาพ การจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาควบคู่กระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอนตามปกติของโรงเรียน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการหลักสูตร, โรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตร

Keywords: Curriculum management, Model school of curriculum implementation

* นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา มีดังนี้ 1) สถานศึกษาควรสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่เน้นเอกลักษณ์ของชุมชน เป็นต้น 2) ควรมีการทบทวนเพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่องและมีรายงานผลเป็นประจำอย่างต่อเนื่องทุกปี และ 3) ควรมีการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้หลักสูตร ได้แก่ ชุมชน สถานประกอบการ เพื่อทราบความต้องการและได้ข้อมูลที่เป็นต่อสถานศึกษาในการปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

Abstract

This research aimed to study condition and propose the recommendation of ways for school curriculum management of model school of curriculum implementation under the Office Khon Kaen Educational Service Area 2. Chumchon Banhuakhua School was selected to be the case study of this research. Group of data providers consisted of 25 persons including 2 school administrators, 1 head teachers from academic affairs, 8 head teachers from each learning strands, a teacher from student development affairs and 13 school committees. Data was collected by analyzing document, observation, intensive interview and group interview.

Research findings were found as follows:

School curriculum management of Chumchon Banhuakhua School consisted of three aspects including promotion and support, forming school curriculum and supervising and monitoring quality. For promoting and supporting school curriculum, school administrators implemented principle of participatory management and the quality examination on educational management was found as well as the decentralization. School administrators could be the leader of academic affair and the good role model of work performance. They could create the reliability and faith to staff of school, community and parents. For forming school curriculum, school emphasized on creating those of local learning strand for educating learners the real circumstance of living through their local social context. They could realize all about themselves, the meaning of lives and the good attitude toward their own local community. Teachers were also emphasized on designing learning management integrated with thinking skill and Sufficiency Economy Philosophy. For supervising and monitoring quality, school administrators played an important role on determining the performance of supervision and following up the outcome as well as promoting the curriculum implementation through quality and effectiveness purpose. The quality assurance system of education was provided throughout the usual process of instructional management of school.

Recommendation for ways of performing school curriculum management were as follows:

1) School should offer other support for curriculum development such as local curriculum emphasizing on community identity. 2) The research for evaluating curriculum implementation should be continuously conducted as well as annual report on its outcomes. 3) The satisfaction of curriculum users, such as community and private segments, should be evaluated for extracting the requirements and needed information for school for further curriculum improvement accordingly.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 27 กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำหลักสูตรแกนกลาง ที่เน้นความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2554) ที่มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรม และมีความรอบรู้อย่างเท่าทันการเปลี่ยนแปลงในสังคมจากความรู้ได้อย่างมั่นคง ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) กระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยนำร่องการใช้หลักสูตรในโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรและโรงเรียนที่มีความพร้อมเพื่อเป็นตัวอย่างการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และสำหรับโรงเรียนทั่วไปเริ่มใช้หลักสูตรใน ปีการศึกษา 2553 เป็นต้นไป

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของตนเอง โดยกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกระบวนการดำเนินงานในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยการทำงานใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมสนับสนุน ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและด้านการกำกับดูแลคุณภาพ รวมทั้งปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารหลักสูตร ได้แก่ การมีส่วนร่วม การมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและการมีระบบกำกับตรวจสอบคุณภาพที่ดี ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องมีความเข้าใจที่ชัดเจนตรงกันเกี่ยวกับหลักสูตร รวมทั้งเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนการบริหารจัดการที่ดี มีการวางแผน

และดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และมีการส่งเสริมสนับสนุน ทั้งด้านงบประมาณ ทรัพยากร บุคลากร ตลอดจนมีการพัฒนาศักยภาพผู้เกี่ยวข้อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

โรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและขยายผลหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไปสู่การปฏิบัติในโรงเรียนทั่วไป ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ได้รับการดูแลและสนับสนุนการดำเนินการจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งปฏิบัติงานด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นศูนย์วิจัยและพัฒนาตามโครงการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรของแต่ละเขตพื้นที่

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าในการการบริหารหลักสูตรผู้บริหารจะต้องเข้าใจหลักสูตร ส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจตรงกัน กระตุ้นให้ครูทำแผนการสอน สนับสนุนให้มีการวางแผนพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการยัดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีระบบติดตามตรวจสอบผลการปฏิบัติงานและเสนอแนวทางแก้ไขผ่านกระบวนการนิเทศภายใน เพื่อปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น (อ่ารง ชูชีพ และบัญชา อึ้งสกุล อ่างถึงใน สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 1 - 12, 2546) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของเป็รื่อง จันดา (2549) พบว่าการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับ ความพร้อมและความจริงใจของผู้บริหาร ครู และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา ที่จะต้องตระหนักและทำความเข้าใจร่วมกันว่าการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เป็นหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการ ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลหลักที่จะต้องแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำทางวิชาการ ใช้ภาวะผู้นำที่หลากหลาย ทุ่มเท และจริงจังต่อการดำเนินงาน กระตุ้นให้บุคลากรภายใน และบุคคลในชุมชนที่เกี่ยวข้องตระหนัก เห็นความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถาน

ศึกษา เพื่อเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการนำมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้ดีขึ้นร่วมกัน และสอดคล้องกับข้อเสนอของ แสงรุณีย์ มีพร (2552) กล่าวว่า การจัดการความรู้เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจะเกิดประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อได้รับการเอาใจใส่และกำกับติดตามจากผู้บริหาร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น ได้คัดเลือกโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตร จำนวน 15 โรงเรียน เป็นโรงเรียนนำร่องตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 จึงสนใจที่จะศึกษารากฐานการศึกษาโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยพิจารณาโรงเรียนที่ได้รับการยอมรับด้านการบริหารจัดการในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ผลการวิจัยในครั้งนี้จะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาจากโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จตลอดจนข้อเสนอแนะต่าง ๆ ซึ่งจะได้ข้อมูลสารสนเทศอันจะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาอื่นที่มีบริบทคล้ายคลึงกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2

2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. กรณีศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนชุมชนบ้านหัวขัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2

2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมสนับสนุน ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการกำกับดูแลคุณภาพ

3. ระยะเวลาในการวิจัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา** หมายถึง กระบวนการดำเนินงานในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยกระบวนการดำเนินงานใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมสนับสนุน ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและด้านการกำกับดูแลคุณภาพ

1) ด้านการส่งเสริมสนับสนุน หมายถึง การที่สถานศึกษาต้องมีการพัฒนาบุคลากร การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร การดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม และการส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการ

2) ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินงานเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ การแต่งตั้งคณะกรรมการในการทำงาน การวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบ และดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

3) ด้านการกำกับดูแลคุณภาพ หมายถึง การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา การจัดระบบประกันคุณภาพภายใน การวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้สามารถจัดหลักสูตรการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. **หลักสูตรสถานศึกษา** หมายถึง แผนการจัดมวลงบประมาณในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาจัดทำขึ้น โดยยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นกรอบหรือแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

3. หลักสูตรแกนกลาง หมายถึง หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้ทุกโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกคน

4. โรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตร หมายถึง โรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 ให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยเริ่มใช้ในปีการศึกษา 2552 ประกอบด้วย โรงเรียนชุมชนบ้านชนบท โรงเรียนชุมชนบ้านหัวขัว และโรงเรียนมัญจาคีรี

5. กรณีศึกษา หมายถึง การศึกษาในเชิงลึกเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งในสถานที่ที่เจาะจงในที่นี้หมายถึงเป็นการศึกษา ในสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนบ้านหัวขัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 ดำเนินการศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552

6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 หมายถึง หน่วยงานที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีหน้าที่บริหารจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา ประกอบไปด้วยสถานศึกษาในอำเภอ บ้านไผ่ เปือยน้อย ชนบท โคกโพธิ์ไชย บ้านแอดและชนบท

7. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 ปีการศึกษา 2552 ซึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียน

8. ครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักด้านการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 ปีการศึกษา 2552

9. คณะกรรมการสถานศึกษา หมายถึง คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ของโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตร ปีการศึกษา 2552 โดยไม่นับรวมผู้บริหารสถานศึกษาและตัวแทนจากครู

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบกรณีศึกษา (Case Study) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนชุมชนบ้านหัวขัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสัมภาษณ์กลุ่มและแบบบันทึกภาคสนาม

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนต้นแบบการใช้หลักสูตร ตามกระบวนการดำเนินงานในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ตามลำดับดังนี้

1. การการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

1) ด้านการส่งเสริมสนับสนุน พบว่า

(1) การพัฒนาบุคลากร โรงเรียนได้มีการแต่งตั้งให้มีคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้าช่วงชั้นที่ 1, 2 และ 3 มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาบุคลากรด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีการวางแผนการพัฒนาบุคลากรทั้งแผนระยะสั้นและแผนระยะยาว เช่น การประชุมเตรียมความพร้อม การอบรมเชิงปฏิบัติการการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาได้ส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสเข้าอบรม แลกเปลี่ยนความรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน

(2) การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร พบว่า โรงเรียนได้มีการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรให้กับบุคลากรให้ใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเหมาะสมและคุ้มค่า โดยดำเนินการบริหารงบประมาณโดยยึดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และส่งเสริมสนับสนุนให้มีสื่อวัสดุอุปกรณ์และเอกสารต่าง ๆ อย่างเพียงพอ ในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา และมีแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รวมทั้ง

ได้บริหารทรัพยากรบุคคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีการมอบหมายงานอย่างเป็นระบบ

(3) การดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม พบว่า ผู้บริหารใช้หลักการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม คือ การมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกๆ ฝ่าย ได้แก่ ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียน และ ชุมชน นอกจากการนี้ยังได้มีการกระจายอำนาจ แบ่งการบริหารงานเป็น 3 ช่วงชั้น และสิ่งสำคัญคือ มีการสร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน โดยเครือข่ายที่จำเป็นคือเครือข่ายผู้ปกครองซึ่งจะจัดให้มีการระดมทรัพยากรจากภายนอกมาช่วย และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้รู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองและแสดงบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างถูกต้องจึงทำให้การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาประสบความสำเร็จและมีคุณภาพ

(4) การส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีและการรับการยอมรับในเรื่องการพัฒนาตนเองด้านวิชาการ สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีด้านการแสวงหาความรู้ด้านวิชาการ และสามารถเป็นผู้นำทางวิชาการให้แก่ครูได้ ดังนั้นจึงได้สนับสนุนให้บุคลากรภายในโรงเรียนได้พัฒนา งานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน โดยได้ดำเนินการจัดโครงการต่าง ๆ เพื่อเป็นการสนับสนุนทางวิชาการ รวมถึงสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ทั้งห้องสมุด แหล่งการเรียนรู้ มุมค้นคว้าแก่ครูผู้สอนและนักเรียน มีโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ ขึ้นเพื่อจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้ร่มรื่น สวยงาม จัดให้ทุกพื้นที่ของโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ ให้นักเรียน และครูเกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา

2) การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า

(1) การแต่งตั้งคณะกรรมการในการทำงาน พบว่า โรงเรียนได้มีการดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการในการทำงานเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ คณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียน คณะกรรมการประเมินการอ่าน คัดวิเคราะห์และเขียนสื่อ

ความ คณะกรรมการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และคณะกรรมการประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครบตามกระบวนการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

(2) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาได้ศึกษาแหล่งข้อมูลสำคัญมากมาย เช่น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น มีการวิเคราะห์ สภาพปัญหา ในการจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งได้กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ รวมถึงเป้าหมายของการจัดการศึกษา เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวและมีการวิเคราะห์หาจุดเน้น ความต้องการของชุมชนและของสถานศึกษา ตลอดจนความต้องการของนักเรียน

(3) การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนได้จัดทำหลักสูตรซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ วิสัยทัศน์ สมรรถนะสำคัญของ ผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา คำอธิบายรายวิชา และเกณฑ์การจบหลักสูตร และระเบียบการวัดประเมินผล ไว้อย่างครบถ้วนในหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น

(4) คณะกรรมการสถานศึกษา พิจารณาให้ความเห็นชอบ พบว่า โรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยได้ให้ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หลังจากโรงเรียน ได้ดำเนินการเรียบร้อยแล้วจึงนำเสนอร่างเอกสาร หลักสูตรสถานศึกษาและระเบียบการวัดประเมินผลต่อ คณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และคณะกรรมการสถานศึกษาได้อนุมัติการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในวันที่ 18 พฤษภาคม 2552 เพื่อดำเนินการใช้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2552

(5) การใช้หลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามี มาตรการ 10 ข้อ ให้ครูปฏิบัติ ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักเรียน และกำหนด ให้คณะครูทุกท่านต้องจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยส่งทุกวันศุกร์ต่อหัวหน้าช่วงชั้น และมารับในวันจันทร์ ถัดไปเพื่อไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และโรงเรียน ส่งเสริมให้ครูออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้แบบ

Backward Design ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาผู้เรียนไปสู่มาตรฐาน ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แต่ครูบางส่วนก็ยังไม่สามารถเขียนแบบ Backward Design ได้ นอกจากนี้โรงเรียนมีการจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ของนักเรียน จัดให้มีสื่อและแหล่งการเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีสื่อที่กระตุ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาด้านการกำกับดูแลคุณภาพ พบว่า

(1) การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนเน้นให้มีแผนนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบ โดยมีการตรวจแผนการจัดการเรียนรู้และการบันทึกรายงานหลังการสอน และการให้กระบวนกรนิเทศเป็นวัฒนธรรมในการปฏิบัติงานของครู บนพื้นฐานความรู้สึกลึกซึ้งที่เป็นกัลยาณมิตร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และยอมรับการเปลี่ยนแปลงสภาพระหว่างการเป็นผู้นิเทศและเป็นผู้รับการนิเทศ

(2) การจัดระบบประกันคุณภาพภายใน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเล็งเห็นถึงความสำคัญในการจัดระบบประกันคุณภาพภายใน จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยจะต้องเริ่มจากโรงเรียนดำเนินการพัฒนาคุณภาพของตนเอง จะต้องมีการประกันคุณภาพภายในผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอนตามปกติของโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง อันจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นว่าโรงเรียนจะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ดังนั้นโรงเรียนได้จัดให้มีโครงการประกันคุณภาพการศึกษา มีเป้าหมายคือ 1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความรู้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีคุณธรรมจริยธรรม เพิ่มขึ้น 2) ครูมีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เป็นครูมืออาชีพ และ 3) ผู้บริหารจัดการบริหารงานและปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจร PDCA

(3) การวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตร พบว่า โรงเรียนได้มีการส่งเสริมให้ครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหานักเรียน และมีการประเมินผลการใช้หลักสูตร สำหรับการวิจัยพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เช่น การประเมินตัวหลักสูตร ความสำเร็จของหลักสูตร การประเมินความต้องการจำเป็นในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพของนักเรียน และการประเมินความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนยังไม่ได้ดำเนินการ ให้ครบถ้วนตามแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2. ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์สภาพการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อสรุปประเด็นปัญหาและเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียนในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1) ด้านการส่งเสริมสนับสนุน พบว่าโรงเรียนได้ส่งเสริมสนับสนุนด้านต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาบุคลากร โรงเรียนได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโรงเรียนมีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาบุคลากรด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรได้ดำเนินงานบริหารงบประมาณโดยยึดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 การดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมผู้บริหารใช้หลักการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีและการรับการยอมรับในเรื่องการพัฒนาตนเองด้านวิชาการ สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีด้านการแสวงหาความรู้ด้านวิชาการ และสามารถเป็นผู้นำทางวิชาการให้แก่ครูได้ ครูเกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาในตัวผู้บริหาร โรงเรียนมีการบริหารจัดการที่ดีในด้านการส่งเสริมสนับสนุนสามารถเป็นโรงเรียนต้นแบบในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้

2) ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนชุมชนบ้านหัวขัว มีการบริหารจัดการ ได้แก่ การแต่งตั้งคณะกรรมการในการทำงาน การวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบและการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนได้ติดตามและควบคุมการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยกำหนดให้คณะครูทุกท่านต้องมีการส่งแผนการจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งเขียนรายงานผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ต้องมีการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Backward Design หรือรูปแบบที่หลากหลายตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แต่ครูบางส่วนก็ยังไม่สามารถเขียนแบบ Backward Design ได้ ดังนั้นควรมีการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Backward Design หรือรูปแบบที่หลากหลายตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3) ด้านการกำกับดูแลคุณภาพ พบว่า โรงเรียนได้ดำเนินการการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา มีการจัดระบบประกันคุณภาพภายใน และมีการวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตร โรงเรียนได้มีการส่งเสริมให้ครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหา นักเรียน และมีการประเมินผลการใช้หลักสูตร สำหรับการวิจัยพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เช่น การประเมินตัวหลักสูตร ความครบถ้วนของหลักสูตร การประเมินความต้องการจำเป็นในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพของนักเรียน และการประเมินความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนยังไม่ได้ดำเนินการ ให้ครบถ้วน ดังนั้น โรงเรียนควรดำเนินการวิจัยตามแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยอภิปรายตามกระบวนการดำเนินงานในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ใน 3 ด้าน คือ ด้านการส่งเสริมสนับสนุน ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการกำกับดูแลคุณภาพ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ด้านการส่งเสริมสนับสนุน พบว่า การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม คือ การมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในหลายๆ ฝ่าย ได้แก่ ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน มีการสร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน จัดให้มีการระดมทรัพยากรจากภายนอกมาช่วย ผู้เกี่ยวข้องรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองและแสดงบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างถูกต้องจึงทำให้การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาประสบความสำเร็จและมีคุณภาพ นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กาญจน์ เรืองมนตรี และ ธีระ รุญเจริญ (2548) ได้สรุปเกี่ยวกับลักษณะของผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพในการบริหารและการจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษา ต้องใช้หลักประชาธิปไตยในการทำงาน ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ใช้หลักการกระจายอำนาจ ในการตัดสินใจเพื่อการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและใช้ธรรมาภิบาลเป็นหลักในการดำเนินงาน

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีและการรับการยอมรับในเรื่องการพัฒนาตนเองด้านวิชาการ สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีด้านการแสวงหาความรู้ด้านวิชาการ และสามารถเป็นผู้นำทางวิชาการให้แก่ครู สอดคล้องกับความคิดเห็นของครูและคณะกรรมการสถานศึกษา กล่าวว่าผู้บริหารจะประสบความสำเร็จเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการและสามารถให้การสนับสนุนทางวิชาการ ได้แก่ การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและการสอนงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เลวิส (Lewis, 1984 อ้างถึงใน รุจิรี ภูสวาระ และ จันทรานี

สงวนนาม, 2545) ที่ได้ศึกษาริวิจัยแบบของผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 4 แบบ ได้แก่ แบบของผู้นำทางวิชาการที่ยึดตัวผู้บริหารเป็นศูนย์กลาง แบบที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง แบบที่มีการกระจายอำนาจ และแบบที่ยึดการกำกับดูแล ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จในงานมีผลโดยตรงจากความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และการวิจัยของลู (Liu, 1985 อ้างถึงใน รุจิร ภูสาระ และ จันทรานี สงวนนาม, 2545) ได้ทำการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้นำในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์สูงกับความสำเร็จของสถานศึกษา

2. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนเน้นการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริงที่ใกล้ตัว ตามสภาพสังคมท้องถิ่นของตน ทำให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง รู้จักชีวิต เข้าใจและมีความรู้สึกที่ดีต่อท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีผลกระทบโดยตรงต่อทักษะและการดำเนินชีวิตของคนไทย ทั้งในเมืองและชนบท จึงต้องมีหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อปรับสภาพของผู้เรียนให้สามารถรับกับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ดังกล่าว โดยเฉพาะผลกระทบที่เกิดขึ้นกับท้องถิ่น ภูมิสำเนาท้องถิ่นของตน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปพัฒนาตน ครอบครัวและท้องถิ่น ตลอดจนดำเนินชีวิตในท้องถิ่นของตนได้อย่างมีความสุข ส่วนการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ต้องมีการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Backward Design หรือรูปแบบที่หลากหลายตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสิ่งสำคัญโรงเรียนได้เน้นการบูรณาการทักษะการคิดและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปด้วย จัดให้มีสื่อและแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับ กาญจน์ เรืองมนตรี และธีระ ฤกษ์เจริญ

(2548) ได้สรุปไว้ว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการปฏิรูปการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การดำเนินการเพื่อจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น ดำเนินการเพื่อจัดหาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อการเรียนการสอน จัดหาและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้ บริหารโดยยึดกระบวนการบริหารวงจร (PDCA)

3. ด้านการกำกับดูแลคุณภาพ พบว่า โรงเรียนได้จัดให้มีแผนนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบ โดยมีการตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ และการบันทึกรายงานหลังการสอน โดยผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้าช่วงชั้นเข้าตรวจเยี่ยมและสังเกตการสอนในชั้นเรียน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีแผนการนิเทศเดือนละ 1 ครั้งต่อครู 1 คน ส่วนหัวหน้าช่วงชั้นมีแผนการนิเทศสัปดาห์ละ 1 ครั้งต่อครู 1 คน รวมทั้งสร้างความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับการนิเทศ ติดตาม การใช้หลักสูตรในเชิงบวกแก่ครูว่า มิได้เป็นกระบวนการจับผิด แต่เป็นกระบวนการดูแล ช่วยเหลือ เพื่อให้การใช้หลักสูตรที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ รุจิร ภูสาระ และ จันทรานี สงวนนาม (2545) ที่มีทัศนะว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียนเพื่อติดตามผลการใช้หลักสูตร และพัฒนาการเรียนการสอนของครู สอดคล้องกับ อุทัย บุญประเสริฐ (2540) ได้กล่าวว่า การนิเทศติดตามผล การใช้หลักสูตรเป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหาร กิจกรรมที่จัดเน้นการตรวจเยี่ยมและสังเกตการณ์การเรียนการสอนเพื่อให้ข้อเสนอแนะ ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือตามที่ครูต้องการ เพื่อส่งเสริมให้ครูออกแบบการเรียนรู้และเขียนแผนการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เปรื่อง จันทา (2549) ที่ศึกษาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า งานนิเทศกำกับ ติดตามและประเมินผล ถือว่าเป็นงานสำคัญที่จะต้องดำเนินการในทุกขั้นตอนของการจัดทำหลักสูตร

สถานศึกษา โรงเรียนควรจัดให้มีระบบการนิเทศภายใน และประสานให้เกิดการนิเทศภายนอก โดยเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้เกิดความถูกต้องในการดำเนินการ

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

(1) ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญต่อกิจกรรมการสร้างความรู้ความตระหนัก และให้ความรู้ความเข้าใจกับผู้บริหารเพื่อที่จะนำแนวคิด ดังกล่าวไปใช้ในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง กับการพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและ หน่วยงานนิเทศก์ ควรดำเนินการติดตาม กำกับดูแล ให้โรงเรียนได้ดำเนินการตามแนวทางการบริหารจัดการ หลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

(3) โรงเรียนควรจัดตั้งคณะทำงานในการวิจัยพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาให้สถานศึกษาสามารถจัดหลักสูตร

การเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและให้ครบถ้วนตามแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

(4) โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูเข้าร่วม การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้แบบ Backward Design

2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรมีการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนที่มีบริบทแตกต่างกัน

(2) ควรมีการวิจัย ติดตาม ประเมินผล การใช้หลักสูตรสถานศึกษา และประเมินความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชน เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

(3) ควรมีการวิจัยและพัฒนากาการบริหาร จัดการหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

_____. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กาญจน์ เรืองมนตรี และธีระ รุญเจริญ. (2548). วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 24(1), 18-26.

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). **การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: อลิ้นเพลส.

ธีระ รุญเจริญ. (2550). **ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.

เป็รื่อง จันดา. (2549). **การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาเพชรบูรณ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

รุจิรี ภูสารและจันทราณี สงวนนาม. (2545). **การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: บุ๊ค พอยท์.

โรงเรียนชุมชนบ้านหัวขัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2. (2552). **แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2552.** ขอนแก่น: โรงเรียนชุมชนบ้านหัวขัว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 1 – 12. (2546). **รายงานการวิจัยการบริหารติดตามผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐานเขตการศึกษา 1 – 12.** กรุงเทพฯ: 2546.

แสงรุณีย์ มีพร. (2552). **การวิจัยและพัฒนาคู่มือการจัดการความรู้เพื่อการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.